

**UCHWAŁA NR XXIX/215/13
RADY GMINY GRÓDEK**

z dnia 29 stycznia 2013 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2013**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, 2009 r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241, 2010 r. Nr 28 poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675, 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281, 2012 r. poz. 567), art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356), art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2013, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gródek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Wieczysław Gościk

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI i ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
oraz PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
na rok 2013**

I. Diagnoza problemów.

Z danych uzyskanych z przeprowadzonego w dniu 18 października 2012 r. przez specjalistów z firmy DIALOG Centrum Edukacji i Profilaktyki badania ankietowego na losowo dobranej próbie, obejmującej 152 mieszkańców Gminy Gródek oraz 33 uczniów Gimnazjum i 58 uczniów Szkoły Podstawowej w Gródku wynika, iż problem alkoholu jest zaliczany przez mieszkańców do najpoważniejszych kwestii w gminie. 89%, czyli prawie każdy respondent zna kogoś, kto jest uzależniony od alkoholu, 87% osób zna kogoś, kto kierował pojazdem w stanie nietrzeźwym, a 69% często lub bardzo często widuje osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych. 63% słyszało o sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, a 74% uważa, że młodzież często lub bardzo często spożywa alkohol. 45% badanych jest za podwyższeniem wieku legalnego dostępu do alkoholu. Ankietowani są zdecydowanie przeciwni pracy w stanie nietrzeźwym i spożywaniu alkoholu w miejscu pracy. 34% mieszkańców po raz pierwszy piła alkohol przed 18 rokiem życia, najczęściej było to piwo, potem wino, a najrzadziej wódka (10%). Dostęp do alkoholu dla młodzieży z gminy jest stosunkowo prosty – wskazują na to zarówno dorośli, jak i ankietowani uczniowie z gimnazjum (najczęściej pośredniczą w tym starsi koledzy i obce osoby, choć 36% przebadanej młodzieży i z gimnazjum i ze szkoły podstawowej deklaruje, że kupuje go sobie sama).

Uczniowie ze szkoły podstawowej w 30% uznali, że osoby w ich wieku spożywają alkohol. 14% przyznało, że pije piwo rzadziej niż raz w miesiącu, o czym przeważnie nie wiedzą ich rodzice.

Gimnazjaliści najczęściej piją piwo, głównie na imprezach i dyskotekach oraz świeżym powietrzu. Motywacją jest głównie chęć zaistnienia w grupie, zdobycia popularności w towarzystwie oraz lepsza zabawa. Alkohol pije połowa ankietowanych gimnazjalistów, 21% z nich rzadziej niż raz w miesiącu. Część młodzieży żywi ryzykowne przekonania co do alkoholu – że pomaga w radzeniu sobie z trudnościami, nie jest szkodliwy i powinien być dozwolony wcześniej niż od 18 roku życia. Co trzeci gimnazjalista uważa, że ich rodzice zezwalają na picie niewielkich ilości alkoholu przez niepełnoletnie osoby i że nie powinno to być napiętnowane.

Zdaniem dorosłych ankietowanych problem narkotykowy staje się w dzisiejszych czasach coraz poważniejszy. 21% respondentów zna kogoś, kto zażywa środki psychoaktywne. 79% uważa, że młodzież w gminie jest narażona na kontakt z narkotykami, a blisko połowa – że nietrudno je zdobyć. Nie ma jednak przyzwolenia na legalizację miękkich narkotyków (np. marihuany) i panuje przekonanie, że uzależnienie może dotyczyć każdego.

Gimnazjaliści mają podzieloną opinię co do tego, czy w ich szkole występuje problem narkotykowy – część go dostrzega, część uważa, że ich nie dotyczy. 6% zna kogoś zażywającego środki psychoaktywne. Dwóch respondentów paliło marihuanę. Za jej legalizacją opowiada się nieliczna grupa osób. Wiedza nastolatków o zagrożeniach, jakie wiążą się z zażywaniem tego typu substancji jest dość ogólna i czerpana głównie z mediów (Internetu, telewizji). Sięgają po nie z ciekawości, ale także podobnie jak w przypadku alkoholu z chęci zaistnienia w grupie. O pomoc w razie kłopotu z narkotykami zwróciliby się oni najczęściej do członka rodziny, w dalszej kolejności do pracowników szkoły i rówieśników. Co szósty ankietowany radziłby sobie sam w tej sytuacji. W przypadku uczniów szkoły podstawowej problem narkotykowy nie wydaje się być znaczący. Ankietowani twierdzą, że w ich szkole raczej nie ma środków odurzających i uczniów którzy je zażywają (94%), a osoby w ich wieku nie mają z nimi kontaktu (61%).

Spśród ankietowanych mieszkańców Gminy Gródek 30% daje przyzwolenie na fizyczne karanie dzieci. Jeszcze więcej respondentów, bo 71%, zna rodziny dotknięte przemocą domową. Jeśli chodzi o uczniów gimnazjum, to ich poczucie bezpieczeństwa w szkole jest dość wysokie (76%). Uczniowie szkoły podstawowej podobnie jak i gimnazjaliści, czują się bardziej bezpiecznie w swojej klasie niż w szkole. Generalnie najczęściej występuje przemoc werbalna – obgadywanie, przezywanie i wyśmiewanie innych. Ankietowani stykają się z nią niemal codziennie, a z poszturchiwaniem czy kopaniem i oddzieleniem od grupy kilka razy w miesiącu. Sytuacje przemocy najczęściej zdarzają się na korytarzu szkolnym i poza terenem szkoły. Uczniowie ze szkoły podstawowej częściej biernie przyglądają się kiedy widzą sytuacje przemocy niż gimnazjaliści. Co czwarty informuje pracownika szkoły o zaistniałym zdarzeniu. Bardzo niepokojący jest też fakt, że 33% nastolatków nie powiedziałoby nikomu, nawet koledze, o doznawaniu przemocy szkolnej. Pozostali najchętniej porozmawialiby z członkami rodziny i rówieśnikami. W przypadku starszych uczniów, znacznie częściej ma miejsce próba obrony poszkodowanego (ponad połowa odpowiedzi) i informowanie o tych sytuacjach wychowawcy. Najmłodsi o kłopotach z rówieśnikami mówią rodzicom i wychowawcy. Jednak niepokojące jest to, że 5% uczniów szkoły podstawowej deklaruje chęć przyłączenia się do sprawcy przemocy, by wyśmiewać się lub bić kolegę czy koleżankę.

Biorąc pod uwagę wyżej wskazane dane z badania ankietowego oraz w oparciu o dane instytucjonalne, została opracowana diagnoza lokalnych problemów i zagrożeń społecznych dla Gminy Gródek, z której wynikają następujące wnioski i rekomendacje.

W Gminie Gródek występuje grupa powiązanych ze sobą problemów i zagrożeń społecznych, jakie z nich płyną. Osoby doświadczające niestabilnej sytuacji ekonomicznej (spowodowanej bezrobociem czy niepełnosprawnością i chorobami) cierpią z powodu silnego stresu. W takich sytuacjach uzależnienie od alkoholu może być jednym ze sposobów redukcji napięcia towarzyszącego zmaganiu się z trudami życia codziennego. Mieszkańcy zauważają, że często lub bardzo często dochodzi do spożywania alkoholu w miejscach publicznych czy jazdy w stanie nietrzeźwości, co wpływa na pogorszenie bezpieczeństwa i demoralizuje młodzież. Przypadki uzależnienia od alkoholu są częste – świadczą o tym wyniki badania ankietowego oraz liczba osób korzystających ze specjalistycznego wsparcia instytucjonalnego. Problem ten dotyczy także młodzież i co gorsza, dzieci młodsze, które najczęściej spożywają alkohol na imprezach i dyskotekach. Nie tylko dorośli, ale także ankietowani uczniowie żywią ryzykowne przekonania na temat niskiej szkodliwości alkoholu i tego, że jest on niezbędny do udanej zabawy czy rozwiązania problemów. Niepokojące jest przyzwolenie ze strony sprzedawców oraz lokalnej społeczności na kupowanie i spożywanie alkoholu przez niepełnoletnią młodzież. Problem z narkotykami wydaje się dotyczyć głównie starszych uczniów. Część gimnazjalistów pali lub paliło marihuanę, a co trzeci zna kogoś, kto zażywa środki psychoaktywne. Dostęp do tego typu substancji jest według ankietowanych dość trudny gminie.

Bardzo niepokojący jest fakt przyzwalania na stosowanie kar fizycznych wobec dzieci oraz skala problemu przemocy domowej, określana na podstawie ankiet i danych z instytucji. Doświadczanie tego typu problemów w rodzinie połączone z postrzeganiem alkoholu jako metody na zredukowanie napięcia wydatnie zwiększa ryzyko uzależnienia, zarówno wśród dzieci, jak i osób dorosłych doświadczających przemocy. Jeśli chodzi o przemoc w szkole, to prawdopodobieństwo reakcji ze strony nauczycieli maleje wraz z wiekiem uczniów. Najczęstszymi formami przemocy obserwowanymi w szkole są agresja werbalna (przezywanie, obgadywanie, wyśmiewanie), ale dość częste są również sytuacje przemocy fizycznej.

Z uwagi na powyższą charakterystykę zagrożeń społecznych ważne jest położenie szczególnego akcentu na działalność profilaktyczną wśród dzieci i młodzieży. Weryfikowanie ryzykownych przekonań oraz trening konstruktywnych sposobów radzenia sobie ze stresem i problemami przyczynią się do zmniejszenia ryzyka sięgania po alkohol przez osoby niepełnoletnie. Nie bez znaczenia jest także kwestia radzenia sobie z presją rówieśników.

Jeśli chodzi o doświadczenie przemocy, to pomocne może okazać się skonstruowanie lokalnej oferty dla dzieci krzywdzonych, w tym grupy socjoterapeutycznej dla dzieci – ofiar przemocy. Taka forma pomocy mogłaby funkcjonować choćby w świetlicy środowiskowej. Pomocą powinno się także objąć sprawców – dając im możliwość uczestniczenia w grupach korekcyjno – terapeutycznych.

Tylko dzięki skoordynowanym, spójnym działaniom instytucji oraz organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, a także społeczności lokalnej, możliwa jest skuteczna profilaktyka i rozwiązywanie problemów: alkoholowego, narkotykowego, przemocy w rodzinie czy szkole. Nie przyniosą efektów akcje profilaktyczne, jeśli otoczenie nie

będzie uczestniczyć we wspólnym wychowaniu młodych ludzi i wspieraniu osób dorosłych zmagających się z trudami leczenia i pozostawania w stanie trzeźwości.

Powyższa diagnoza wskazuje na potrzebę systematycznych działań, których celem jest głównie zapobieganie zachowaniom ryzykownym wśród dzieci i młodzieży, w szczególności polegających na:

- prowadzeniu zintegrowanej działalności profilaktycznej w podstawowych środowiskach oddziaływań profilaktycznych: szkole, rodzinie i społeczności lokalnej;
- profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, głównie wśród młodzieży i rodziców;
- zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży jako alternatywy dla zachowań ryzykownych.

II. Podstawowe cele Programu.

1. Ograniczanie picia alkoholu przez osoby nieletnie.
2. Inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania napojów alkoholowych.
3. Przeciwdziałanie powstawaniu i usuwanie następstw nadużywania alkoholu.
4. Wspieranie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych w zakresie wychowania w trzeźwości oraz przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii.

III. Zadania na rok 2013.

Zadania niniejszego Programu mieszczą się w przedsięwzięciach przewidzianych w Gminnej Strategii Integracji i Polityki Społecznej Gminy Gródek na lata 2005-2015, przyjętej Uchwałą Nr XXVII/180/05 Rady Gminy Gródek z dnia 27 lipca 2005 r.

Realizacja niniejszego Programu koresponduje z realizacją Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki Nad Dzieckiem i Rodziną na terenie Gminy Gródek na lata 2006 – 2015, przyjętego uchwałą Nr XXXVII/233/06 Rady Gminy Gródek z dnia 29 czerwca 2006 r.

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem, w tym zadania:

- a) dbanie o dostępność terapii uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz współuzależnienia dla mieszkańców gminy poprzez współpracę z poradniami profilaktyki, leczenia i rehabilitacji uzależnień;
- b) dofinansowanie programów psychoterapii uzależnienia od alkoholu realizowanych w poradniach odwykowych w postaci:

- programu podstawowego w oddziałach całodobowych i dziennych, którego celem jest rozpoznanie uzależnienia, zbudowanie motywacji do leczenia i podjęcia nauki życia na trzeźwo,
 - programu pogłębionego, którego celem jest nauka zapobiegania nawrotom czynnego uzależnienia, nauka radzenia sobie bez alkoholu z emocjami, relacjami, zadaniami życiowymi;
- c) prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin, realizującego w szczególności zadania w zakresie:
- motywowania zarówno osób uzależnionych, jak i osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia odwykowego, kierowanie do leczenia specjalistycznego;
 - motywowania osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzoru picia;
 - udzielania wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym (np. poprzez rozmowy podtrzymujące, uruchomienie grupy wsparcia dla osób po zakończonym leczeniu w placówce odwykowej);
 - rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,
 - inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej,
 - posiadanie dobrej orientacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które mogą się włączyć w systemową pomoc dla rodziny.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, w tym zadania:

- a) podejmowanie przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu wobec osób uzależnionych od alkoholu, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, a mianowicie:
- przyjęcie zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu z jednoczesnym wystąpieniem przesłanek z art. 24 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”,
 - wezwanie na rozmowę osoby, co do której wpłynęło zgłoszenie i pouczenie jej o konieczności zaprzestania działań wymienionych w art. 24 ustawy i/lub poddania się leczeniu odwykowemu.

O ile osoba wezwana nie zgodzi się dobrowolnie poddać leczeniu, a wstępne czynności przeprowadzone w sprawie uzasadniają kontynuowanie postępowania:

- skierowanie takiej osoby na badanie przez biegłych, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,
 - przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym wraz z opinią wydaną przez biegłego,
 - złożenie wniosku o wszczęciu postępowania do sądu rejonowego;
- b) współdziałanie Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z Policją i Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie rozpoznania zaburzenia życia rodzinnego wywołanego nadużywaniem alkoholu i stosowaniem przemocy oraz planowania działań interwencyjnych;
- b) finansowanie szkoleń, narad, konferencji na temat procedury „Niebieskie Karty”, mających na celu zwiększenie kompetencji przedstawicieli służb w obszarze ochrony rodzin przed przemocą;
- d) podjęcie działań, przy współpracy z pedagogami i specjalistą z punktu konsultacyjnego, w celu pomocy osobom proszącym o nią w ramach realizowanych programów profilaktycznych;
- e) pomoc psychospołeczna dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym poprzez finansowanie bieżącej działalności świetlicy opiekuńczo-wychowawczej, zapewniającej dzieciom w szczególności: pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw i zajęć sportowych, pomoc dziecku w radzeniu sobie z życiowymi problemami oraz finansowanie dożywiania dzieci uczęszczających do świetlicy;
- f) dofinansowywanie obozów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym;
- g) finansowanie zajęć i programów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, w ich ramach możliwe jest prowadzenie różnorodnych programów rozwojowych dla dzieci, np. teatralnych, komputerowych, tanecznych, sportowych;
- h) dofinansowywanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym oraz rozwijania umiejętności prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych organizowanych dla pedagogów i nauczycieli.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, poprzez:

- a) prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży;
- b) zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży jako alternatywę dla zachowań ryzykownych, a w szczególności poprzez realizację pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych łączących psychoprofilaktykę z aktywnością sportową, w tym organizację zawodów lub imprez sportowych, będących elementem prowadzonych pozalekcyjnych zajęć sportowych;
- c) działania na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- d) podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców, których celem jest wspieranie abstynencji dziecka i przygotowanie go do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych;
- e) udział w kampaniach profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, promujących profilaktykę uzależnień wśród mieszkańców gminy;
- f) wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowywanych i realizowanych przez młodzież, skierowanych do grup rówieśniczych, a także wspieranie rozwoju i działalności wolontariatu;
- g) szkolenie nauczycieli w zakresie umiejętności wczesnego rozpoznawania sygnałów wskazujących na nadużywanie środków psychoaktywnych;
- h) wspieranie edukacji osób pracujących zawodowo w systemie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii poprzez prenumeratę lub zakup specjalistycznych opracowań, czasopism, publikacji;
- g) podejmowanie działań edukacyjnych, w tym szkoleń, skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia;
- h) prowadzenie kampanii edukacyjnych związanych z zagrożeniem nietrzeźwości kierowców;
- i) zaangażowanie w realizację środowiskowych programów profilaktycznych wielu grup społeczności lokalnej: młodzieży, rodziców, wychowawców, sprzedawców napojów alkoholowych, samorządu.

4. Wspomaganie działań instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych, poprzez:

- a) wspieranie funkcjonowania stowarzyszeń abstynenckich;
- b) zapewnienie pracy terapeutów realizujących programy wspierające proces zdrowienia osób uzależnionych oraz pomocy psychologicznej dla członków rodzin;
- c) finansowanie szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

5. Podejmowanie interwencji w przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym oraz w przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

IV. Działania wynikające z zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii inicjuje i realizuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z placówkami oświatowymi funkcjonującymi na terenie Gminy.

V. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ustala się wynagrodzenie członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w posiedzeniu w wysokości 100,00 zł brutto.